

Garbis Altınoğlu - İŐŐİ SINIFI DEĞİL, ORDU MERKEZLİ BİR “DEVİRİM” STRATEJİSİ -1

Posted on 15/10/2022

Kıvılcımlı 'da Stratejik PlanKıvılcımlı'nın sadece bir araŐtırmacı/ teorisyen olmayıp aynı zamanda Tőrkiye devrimci hareketine yol gősterme savında olan ve çoğu zaman aktif siyaset yapan bir kiŐi olduğu dikkate alındığında, onun eleŐtire geldiğim bu stratejik hatalarının önemli siyasal ve örgütsel sonuçları olacağı anlaşılır.

Yazarın Osmanlı-Tőrkiye ordusunun ilkel sosyalist geleneklerine ilişkin yanılsamalarına, orduyu Osmanlı İmparatorluğu'nun yaŐadıđı çürüme ve yozlaŐma sürecinden bađıŐık tuttuğuna ve sistemli bir biçimde burjuvaziyi ve sivil burjuva politikacılarını kötülerken orduyu yücelttiğine değindim. Bu hatalı yaklaŐımın kaçınılmaz sonuçlarından birisi de, Kıvılcımlı'nın sadece büyük burjuvaziyi, onun deyimiyle finans kapitali hedef alan, ama Türk ordusuna/ devletine vurmayan, ona dokunmayan bir “devrim” tasarlıyor olmasıdır. Herhâlde Şimdiye kadar sunduğum alıntılar ve yaptığım yorumlar yazarın ordu merkezli bir “devrim” stratejisi savunmakta ve buna uygun taktikler önermekte olduğunu ana çizgileriyle de olsa ortaya koymuŐtur. Şimdi bu konuyu daha ayrıntılı bir biçimde ele alacağım.

Onun, kendi stratejik yaklaşımını en ayrıntılı bir biçimde açıkladığı kaynak, 1968'de kaleme aldığı *Halk Savaşının Planları* adlı kitabı ve özellikle de bu kitabın “Tőrkiye'de Strateji Planı Üzerine” başlıklı bölümüdür. Kıvılcımlı burada önce, Osmanlı-Tőrkiye toplumu hakkında yaptığı ve kendince temel önem taşıyan bir saptamayı yineliyordu:

“Tőrkiye'de 4-5 yüzyıllık Osmanlı geleneği ve göreneği, Toprak ekonomi temeli üzerinde güdücü bir 'Sünuf'ü Devlet' örgütlemiŐti. Üretmen Halk, en başta Çiftçiler (Reaya=Güdülenler) adını alır, güdücü Birlikçilerin idaresine uyardı. Birlikçiler (İlmiye-

Seyfiye-Mülkiye-Kalemiye) adlan ile 4 'Devlet Sınıfı'nda örgütlenmişlerdi. 'Memleket' onlardan sorulurdu. Türkiye, sinsi veya alevli bir bunalıma düştü mü, 'Devlet Sınıfları' kaynaşır, öteki 'Sosyal sınıflar'dan sanki bağımsızmışça, 'Memleket'in alinyazısını çizmeye girişirlerdi...

"Bununla birlikte, 'Memleket' alinyazısında Devlet Sınıflarının, Tarihçil üretici güçlerden Gelenek-Görenek Vurucu Gücü olarak oynadıkları rol ortadan kalkmıyordu. 1919-23 yıllarında Kuvayimilliyeci Kurtuluş Savaşı gibi, 1960 yılı 27 Mayısçı düşünce ve davranışlar bunu tekrar tekrar açıkça ispatladı. Her kezinde, Sosyal Sınıf eğilimleri, Devlet Sınıflarının vurucu gücü ile kendilerine yol açıyordu..."

"Bu Vurucu Güç, Türkiye'nin Modern yakın Tarihinde, olumlu Modern gelişim yönünde etken oldu ve oluyor. Bir avuç Finans-Kapital kodamanı, Antika Tefeci-Bezirgân Sınıfı ile el ele verip Memleketi korkunç sömürü ile satmaya kalkıştı mıydı, Vurucu Güçlerimiz Halk'tan yana çıkarak o gidişi göğüslemekten geri kalmıyor. O zaman, (Finans-Kapital+Tefeci-Bezirgân) ittifakı tezine karşı, gelenekçil ileri vurucu güçlerin halkla ittifakı antitezi gerçekleşiyor."(1)

O, bu saptamadan hareketle metot açısından olması gerektiği gibi düzene karşı ve devrimden yana olan sınıf ve katmanlar ile devrime karşı ve düzenden yana olan sınıf ve katmanları şöyle sıralıyordu:

"Kısaca özetlenen Sosyal Yapı ortamı içinde, kendiliğinden iki cephe karşılaşıyor:

I- Gerici-Emperyalizm Cephesi:

A- Özgüç: Modern Finans-Kapital: en büyük Şehir merkezlerinde yuvalanmıştır.

B- Yedek güç: Antika Tefeci-Bezirgânlık: hemen bütün Taşra Kasabalarında yuvalanmıştır.

En büyük şehirlerin de, her şehirde olduğu gibi kasabaları, kendi içinde kasabalığı, yani Tefeci- Bezirgân sektörü vardır.

“Bugün Finans-Kapitalin özgücü, kendi ekonomik, sosyal, kültürel ağırları yanında, antik çağlardan beri halkın ve özellikle Köylünün geçim boğazı ve sosyal politik ruhu üzerine çöreklenmiş Tefeci-Bezirgân Sınıfı yedek gücü sayesinde oy çoğunluğu sağlamaktadır.

“II- İlerici Halk Cephesi:

A- Özgüç: Modem İşçi Sınıfı+Proletarya Aydınları: büyük şehir merkezlerinde, büyük yedek güçlerden tecrit edilmektedir.

B- Yedek güçler: Antika Küçükburjuvazi+Modern Orta Tabakalar.

“Yedek Güçler: Devrimci durumlarına ve antuzyazmalarına [coşku] göre şöyle sıralanabilirler:

1. Küçük ve Orta Aydın zümreleri (Dar gelirliler),
2. Fakir ve Orta Köylü yığınları (Köy yarı-proleterleri),
3. Küçük ve Orta Esnaf tabakaları (Şehir yarı-proleterleri).

“Orta Tabakalar: Emperyalizm Cephesiyle Halk Cephesi arasında, Finans-Kapitalin Arafat'ta tutmak istediği Orta Tabakalar üç kümede toplanabilirler:

1. Büyük Aydınlar,
2. Orta ve Küçük İşverenler,
3. Orta ve Küçük Emlak sahipleri.”⁽²⁾ Kıvılcımlı sözlerini şöyle sürdürüyordu:

“Yukarıki şema'da Halk Cephesi'nin Özgücü olan İşçi Sınıfı ile Proletarya Aydınları: Küçükburjuva tabakaları ile candan ittifak yapıp, Orta Tabakaları nötralize edebilirse,

(Finans- Kapital+Tefeci-Bezirgân) Cepheyi yenik düşürebilir. Türkiye'nin 'Devlet Sınıfları' gelenek- göreneklerinden yararlanıp, Orta Tabakaları iyilikdiler (hayırhâh) durumda, tarafsızlıktan da ileri senpatizan duruma getirirse, Devrim sancılarını herkes için en çok 'ılımlaştırmış' olur.

"Bu genel durumun bir de özel alternatifi vardır. Devrim yaman Millî kriz ve sürpriz biçiminde gelirse, Emperyalizmin Özgücü olan Modem Finans-Kapital: bir ânda tüm yedek güçlerinden, Tefeci-Bezirgân sınıfından tecrit olunabilir. Halk Cephesi önünde Emperyalizmin en büyük dayanağı ve başlıca yedek gücü olan tüm Tefeci-Bezirgân Taşra Eşrâf, Âyân, Hacığa güruhu inmelendirilmiş bulunur. Birinci Kuvayımilliyecilik ile 27 Mayıs devrimleri bu olayın en son tanıklarındır. "⁽³⁾

"Birinci Kuvayımilliyecilik" olarak tanımladığı Türk "ulusal kurtuluş" savaşının, askerlerle güçbirliği yapan ve dönemin TBMM'nde de güçlü bir biçimde temsil edilen "Tefeci-Bezirgân Taşra Eşrâf, Âyân, Hacığa güruhu" nun desteğiyle yürütüldüğünü unutmuş gözüken Kıvılcımlı, kendi devrim stratejisinde çok önemli, hattâ merkezî bir yer tutan "proletarya aydınları'na ilişkin sözlerini şöyle sürdürmekteydi:

"Özgüç sırasında İşçi Sınıfı yanma Proletarya Aydınları diye özel bir bölük Devrimci koyduk. Bu ne demektir?....

"Eğer özellikle Türkiye'nin ve benzerlerinin Devrim Tarihçeleri içinde: dün Burjuva Devrimcileri, bugün Proletarya Aydınları adıyla anabileceğimiz bir bölük devrimciler olayı bulunmasa idi, bizim öyle bir deyime kalkışmamız, en hafifinden, düpedüz ütopi (kuruntu) olurdu. Böyle bir bölük insan Türkiye'de vardır, gerçeklidir. Bize düşen o gerçek olayın Teorik kavranılışı ve yorumu olur."⁽⁴⁾

Kıvılcımlı, Türkiye tarihinde ordunun hep ileri ve devrimci aksiyon gücü olmuş olduğunu belirttikten sonra daha aşağıda şunları ekliyordu:

“En son Birinci Millî Kurtuluş Savaşında olduğu gibi, 27 Mayıs Devrimi’nde de Sosyal Sınıfların yönünde, neredeyse bağımsızmışça görüntüler alan bir Vurucu Güç vardır. Bu Vurucu Güç, ‘Devleti’ ve ‘Memleketi’ koruma ve kurtarma sorumluluğunu duyan Antika Osmanlı ‘Sünûf’ü Devlet’inin, (İlmiyye+Seyfiyye+Mülkiyye+Kalemiyye) diye adlanmış 4 Devlet Sınıfları’nın Tarihçil ve Sosyal kalıntısıdır. Bu olumluluk, ‘Kalıntı’dır diye hor görülemez. Zaten hor görene metelik vermez. Pratikte vardır, Teoride yerini ister istemez alır.

“O Vurucu Güç, belirttiği gibi, en derin ve en geniş Tarih ve Toplum olanaklarına dayanır. Onun için, hem bugünkü Türkiye Toplumunun, hem dünkü Osmanlı İmparatorluğu’nun türlü İlişki ve çelişkileri içinde o Vurucu Gücün en inanılmaz canlı elemanları ve etki-tepkileri yaşamaktan kalmamıştır. Toplum içinde ‘Alevî’ yahut ‘Türkmen’ adlı varlıklar, eski Osmanlı İmparatorluğundan birer parça alan özellikle Arap ülkeleri (Mısır-Cezayir-Libya-Sudan ve ilh., ve ilh.) devrimci örnekleri gözlerimiz önündedir. ”⁽⁵⁾

Kıvılcımlı bir başka yerde bu konuda şunları söyleyecekti:

“Dolayısıyla, stratejimizde bu vurucu güce, Vurucu Güç diye bir yer vermemiz gerekiyor. Bu bizim sosyalizminizin değerlendirmesi gereken bir gerçeklik. Uydurma değil. Varsa uydurma, arkadaşlar aydınlatsınlar. Tamamen tarihimizden gelen, kaçınılmaz bir gerçek. ”⁽⁶⁾

O, bir kitapçığında “Türkiye’nin orijinalitesi” olarak nitelediği ve öteden beri kendisine devleti kurtarma rolünü biçtiğini söylediği “vurucu güç” ögesinin önemini altını bir kez daha çiziyordu. “Devleti kurtarma”yı devrimci bir görev olarak algılayan Kıvılcımlı sözlerini şöyle sürdürüyordu:

“Tanzimat’tan beri Türkiye’de biliyoruz, her ileri devrimci adım; bunların vurucu gücüyle olmuştur. Arkasından burjuvazi gizlenmiş ama, önde vurucu güç bunlar. Meşrutiyet’! bunlar, bu vurucu güç önde başarmış. Öyle değil mi? Biliyorsunuz, bu artık hepimizin bildiği şey.

Millî mücadelede bu vurucu güç önde gitmiş. 27 Mayıs'ı en son: Gene bu vurucu güç yapmış geceyarısı fırlamış çıkmış: 'Kurtarmış devleti'. Demek ki bir rol oynuyor.

"... Nasıl, Genç Türkler diye bir gençliğimiz varsa, tıpkı onun gibi bir de ordumuz var. Bunlar Türkiye'nin her devrimci basamağında, şimdiye kadarki vazgeçilmez, kaçınılmaz, inkâr edilemez gerçeklik olarak vurucu güçlük rolünü oynamışlar. E, biz bunu kabul edeceğiz: Vurucu güç olarak. Vurucu güç olarak kabul edeceğiz ama, sosyal öz güç olarak değil."⁽⁷⁾

Yazarın bu bir dizi açıdan eleştiriyi hak eden anti-Marksist devrim stratejisi üzerinde durmadan önce büyükçe bir parantez açacağım. Kıvılcımlı ilk döneminde, yani 1930'ların başlarında, yukardakinden hayli farklı ve özünde devrimci nitelik taşıyan bir strateji planı sunmuştu. Şimdi bu iki strateji planı arasındaki fark ve karşıtlıklara bakalım. Yazar, bu daha önceki "Strateji Planı" başlıklı çalışmasında, TKP'nin önündeki görevin kapitalizmi devirmek ve Sovyet iktidarını kurmak olduğunu söyledikten sonra sözlerini şöyle sürdürüyordu:

"2. Devrim Kuvvetleri: ...

"A- Özgüç: İşçi sınıfı...

"B- Yedek güçler...

"[a) Batı illeri]nde başlıca yedek güç yoksul köylülük; b) Doğu illerindeki yedek güç köylülük..

"[2- Olası] yedek güç : a) Proletarya diktatörlüğü; b) Öteki ve özellikle komşu (Balkan) kapitalist ülkelerin işçi sınıfları (Bulgar, Yunan vb. proletaryaları gibi); c) Genellikle sömürge ve özellikle komşu sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin devrimci (ulusal ya da işçi) hareketleri (Suriye, Irak, Makedonya gibi)

“C- Güçlerin durumu:... Genel ilke olarak öz ve yedek güçlerin durumu şudur: İşçi ve köylü ittifakı... Fakat bu formülün soyut anlamı ikiye ayrılır: 1- Batıda: İşçi ve yoksul köylü ittifakı; 2- Doğu’da: İşçi sınıfı ve bütün köylülük... ile Türk burjuvazisi ve toprak sahiplerine saldırı:...

“3- Başlıca Darbe: A- Düşman: Burjuvazi ve büyük toprak sahipleri... 1- Batıda: İşçi ve yoksul köylü elbirliğiyle. a) Orta köylüyü tarafsızlaştır, küçük burjuva düşüncelerini soyutla; b) Burjuvazinin direncini kır... 2- Doğuda: İşçi ve köylü elbirliğiyle: a) küçük ve orta asâleti (=soyluları- G. A.) soyutla; b) Türk burjuvazisinin ve büyük asâletin direncini kır.”⁽⁸⁾

Görülebileceği gibi iki Kıvılcımlı’nın, yani ilk dönemin Kıvılcımlısı ile ikinci dönemin Kıvılcımlısı’nın strateji planları arasında çok önemli farklılıklar vardır.

1. İlk ya da YOL dönemine ait olan strateji planı devrimin hedefinin kapitalizmi devirmek ve bir Sovyet iktidarı kurmak olduğunu söylerken, İkincisi hayli belirsiz bir sosyal devrimden söz etmekle yetinmekte, Sovyet iktidarı ya da proleter diktatörlüğü gibi terimleri ağzına bile almamaktadır.

İlki düşmanı, burjuvazi ve büyük toprak sahipleri, yani sömürücü sınıfların TÜMÜ olarak

- Saptarken , İkincisi, düşmanı büyük kentlerdeki bir avuç “finans-kapital” ile onun taşradaki dayanağı “tefeci bezirgân sermaye”den ibaret görmektedir.
- İlki özgücü, işçi sınıfı olarak saptarken, İkincisi, işçi sınıfının yanına “proletarya aydınları” olarak nitelediği subayları da koymaktadır. Daha da önemlisi o, “vurucu güç” olarak da adlandırdığı bu katmana devrimde belirleyici bir rol biçmektedir.
- İlki başlıca yedek gücü, ülkenin batısında yoksul köylülük ve Kürdistan’da köylülük kitlesi olarak görürken, İkincisi bu rolü, “küçük ve orta aydın zümreleri”ne vermektedir.
- İlki dönemin sosyalist Sovyetler Birliği’ni (“proletarya diktatörlüğü”) ve komşu ülkelerin işçi sınıfları ve ulusal kurtuluş hareketlerini “olası yedek güç” sayarken, İkincisi bu kategoriye anmamaktadır. (Kıvılcımlı yaşamının son anma değin, Sovyetler Birliği’ni ve

onun güdümündeki Orta ve Doğu Avrupa ülkelerini sosyalist olarak görmeye devam ediyordu. O hâlde ikinci döneminde de bu ülkeleri “olası yedek güç” içinde sayması gerekiyordu. Onun böyle yapmamasının ve bu ihmalinin, sözkonusu ülkelerin ekonomik-siyasal rejimine karşı olmasından, yani o ülkeleri kapitalist vb. saymaktan kaynaklanmadığı açıktır.)

- Yazar ilkinde devrimin barışçı yoldan gerçekleştirilebileceğine ilişkin herhangi bir imada bulunmazken, İkincisinde işçi sınıfı ile “proletarya aydınları”nın orta tabakaları, yani orta ve küçük işverenleri “tarafsızlıktan da ileri senpatizan duruma getir”mesi hâlinde devrimin barışçı yoldan gerçekleştirilebileceğini söylemektedir.
- Her iki dönemin Kıvılcımlısı da tarım proletaryasının, kırın diğer sömürülen emekçi katmanlarından bağımsız örgütlenmesini öngörmemektedir.
- Her iki dönemin Kıvılcımlısı da emperyalizmi ve komşu ülkelerdeki gerici rejimleri devrimin düşmanları arasında saymamakta, daha doğrusu hesaba katmaz gözükmektedir.

Görülebileceği gibi ikinci dönemin Kıvılcımlısı’nın stratejisinde devrimin öz ya da önder gücü, doğrudan ve dolaylı yedekleri doğru bir biçimde saptanmamıştır. Yazar, özgücün içine ya da yanına işçi sınıfının yanısıra “proletarya aydınları” adını verdiği subayları koymak gibi, asla kabul edilemez bir saptama yapmakla kalmıyordu. Anımsayacağımız gibi o “yedek güçler”i de kendi deyişiyle “Devrimci durumlarına ve antuzyazmalarına göre” şöyle sıralıyordu:

1. Küçük ve Orta Aydın zümreleri (Dar gelirliler),
2. Fakir ve Orta Köylü yığınları (Köy yarı-proleterleri),
3. Küçük ve Orta Esnaf tabakaları (Şehir yarı-proleterleri).”⁽⁹⁾

Herşeyden önce, devrim stratejisini halkın değişik katmanlarının o an ya da o taktiksel evredeki “devrimci durum ve antuzyazmalarına” bakarak belirleme mantığı tümüyle yanlıştır. Kıvılcımlı THİF’nin 1920 ’lerin başlarındaki konumunu irdelerken de benzer bir hata yapmıştı. O, bu küçük-burjuva sosyalisti partinin Türkiye’ye girebilecek olan yabancı

sermayenin Türklerle Araplar arasında bir çatışmayı kışkırtacağı yönündeki kısmen doğru değerlendirmesini ve emperyalizme karşı savaşımında köylülüğe devrimci bir rol biçmesini bakın nasıl eleştiriyordu:

“Ama, Köylü buna ne der?

“Bir çeyrek yüzyıl sonra gördük: İkinci Emperyalist Evren Savaşı biter bitmez, Türkiye kapıları Yabancı Sermayeye açılınca: Petrol Şirketlerinin her yol kavşağında kurdurduğu benzin istasyonları, köyde kentte Demokrat Partiye taban oldu... Hâlâ köylü oyları sandıktan Demirel’leri Türkeş’leri çıkarıyor!

“Köylünün kılavuzu Taşra Tefeci-Bezirgân kargaları oldukça, burnu kapitalizmin tersinden nasıl kalkabilir? ”⁽¹⁰⁾

Önce şunu anımsatayım: Türk -emekçi- köylülüğünün sağ ya da muhafazakâr bir eğilim taşımasının, “her yol kavşağında benzin istasyonlarının kurulması”yla, hattâ emperyalizmin ikinci dünya Savaşı’ndan sonra Türkiye’ye girmesiyle pek bir ilgisi yoktur. Bu eğilim, kökleri Osmanlı’nın durağanlaşması ve özellikle bu devletin ve toplumun ikiyüz küsur yıllık gerileme ve sancılı çürümesi ve Türkiye’nin 20. yüzyılın ilk onyıllarında yaşadıklarında yatan karmaşık tarihsel mirasın ürünüdür. Bu konuyu bu kitapta şu ya da bu ölçüde işlemiş bulunuyorum.

Öte yandan soruna Kıvılcımlı’nın mantığıyla yaklaşılsaydı, ülkemizde siyasal bakımdan durağan olduğu koşullarda işçi sınıfının önder rolü de reddedilebilir ve başka sınıf ve katmanlara armağan edilebilirdi. Öyle olmuş olsaydı, işçi sınıfının Türkiye’de DP, AP, CHP, MHP, MSP/ RP/ Fazilet Partisi/ Saadet Partisi, ANAP, AKP gibi burjuva partilerine oy vermelerinden, hattâ sınıfın bazan küçük ve bazan da büyük bir bölümünün bu gerici partilerin etkisi altına girmelerinden hareketle işçi sınıfının potansiyel devrimci rolü reddedilebilirdi. Ve işçi sınıfına kıyasla daha/ ya da çok daha hareketsiz gözükten Türk emekçi köylülüğünün devrimci potansiyeli de yadsınabilirdi.

Devrime katılacak güçleri “Devrimci durumlarına ve antuzyazmalarına göre” sıralama yönteminin bir başka sakıncası daha var. Bu, işçi sınıfının çoğu zaman devrimci antuzyazmadan yoksun olduğu ileri kapitalist ülkelerde bir proleter devriminin ya da herhangi bir sahici devrimin gerçekleşmesinin olanaksızlığını ilân etmek anlamına gelir. Neden? Çünkü yazarın görüşüne göre bu ülkeler, Türkiye’den farklı olarak, bize özgü olduğu ileri sürülen “proletarya aydınları”ndan ve ordunun “devrimci geleneği”nden yoksundurlar. Eğer işçi sınıfı öngörülen devrimci rolünü yerine getiremeyecek ise bu da, ya devrime elveda dememizi ya da en iyimser tahminle devrimin önderliği rolünü başka sınıf ve katmanlara (gençlik, aydınlar, lümpen proletarya vb.) armağan etmekten yana olmamızı gerektirir. Bu İkincisini savunmak ve yapmak ise, savunucularını biçimsel olarak da Marksizm alanının dışına atar.

Tarihin 19. yüzyıldan bu yana akışına kabaca göz attığımızda, gerek ülkemizde ve gerekse özellikle dünyanın ileri kapitalist ya da yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerinde işçi sınıfının devrimci bir hareketlilik ve kaynaşma hâlinde olduğu dönemlerin nisbeten sınırlı ve seyrek olduğunu görürüz. Hattâ, -“ 1968 dönemi” bir yana bırakılmak kaydıyla- 1950’ ların sonlarından bu yana ileri kapitalist ülkelerde işçi sınıfının çoğunluğunun giderek, var olan düzenle uzlaşmayı savunan revizyonist partilerin ve sınıfsal işbirliği çizgisini izleyen sendikaların, bazan da düpedüz burjuva partilerinin ve sarı sendikaların boyunduruğu altına girdiğini söyleyebiliriz. Ama bu hiçbir zaman bizi, kapitalist-emperyalist sistemin gerçek bir krize sürüklenir gibi olduğu her dönemde harekete geçen işçi sınıfının tarihsel rolünü unutmaya ya da yadsımaya götürmez ve götürmez.

Bu hatalı anlayışı Kıvılcımlı’yı, THİF’nin 1920’lerin başlarında emperyalizme karşı, ileri ülkelerin işçileri ile geri ülkelerin köylüleri arasında ortak bir cephe kurulması yolundaki düşüncesini şu sözlerle eleştirmeye sürükleyebiliyordu:

“Batı ‘emekçileri’, sömürge aşın-kârından önlerine atılan kırıntılarla yerlerine oturdular. Hâlâ ‘kalk’amıyorlar. Emperyalist aşırı-kârı ise Doğu köylülerinden sızdırılıyor. Demek

'Cihan Emekçileri' içinde en büyük kalabalık olan Batılı İşçi Sınıfları, çoğunlukla: 'Şarkın milyonlarca köylülerinin menfaati namına' o gün bugündür kılını kımılatmıyor. Sendika gangsterliği ve sade suya 'Demokratik Sosyalizm' biçiminde Patronlarıyla el ele yürüyor.

"Bizim köylü bunu ne yapsın?"⁽¹¹⁾

Bu aktardığım pasajlarda bir dizi başka önemli hatayla da karşı karşıya geliyoruz. Herşeyden önce Kıvılcımlı'nın, kır ve kent yarı-proleterlerinin işçi sınıfının en yakın bağlaştığı oldukları gerçeğini kavramadığını ya da gözardı ettiğini, hattâ "küçük ve orta aydın zümreleri"ni kır ve kent yarı-proleterlerinden DAHA İLERİ bir konuma yerleştirdiğini görüyoruz. Dikkat edilirse ikinci dönemin Kıvılcımlısı, kır yarı-proleterlerini -aslında küçük burjuvazinin bir parçası olan- orta köylü ile aynı düzeyde ele almakla yetinmemektedir; o, kent yoksullarını ya da yarı- proleterlerini de -gene küçük burjuvazinin bir parçası olan- küçük ve hattâ orta esnaf katmanı ile birlikte ve aynı düzeyde ele almaktadır. Oysa komünist partileri; objektif koşulları itibariyle, yani sömürülen ve üretim araçlarından hemen hemen tümüyle yoksun bir katman olmaları nedeniyle işçi sınıfına en yakın olan kır ve kent yoksullarını, yani yarı-proletaryayı devrim ve sosyalizm davasına kazanmaya her zaman öncelik vermişlerdi. Lenin, "Toprak Sorununa İlişkin Tezlerin Ön Taslağı" başlıklı yazısında bu konuda şunları söylemişti:

"1) Kırın emekçi yığınlarını sermayenin ve arazi sahiplerinin boyunduruğundan, yıkımdan ve kapitalist sistem ayakta kaldığı sürece kaçınılmaz olarak yeniden patlak verecek olan emperyalist savaşlardan ancak Komünist Partisinin önderlik ettiği kent ve sanayi proletaryası kurtarabilir. Kırın emekçi yığınları komünist proletaryayla bağlaşmaksızın ve onun toprak ağalarının (büyük toprak sahiplerinin) ve burjuvazinin boyunduruğunu atma yolundaki devrimci savaşımını kararlı bir biçimde desteklemedikleri sürece kurtuluşa ulaşamazlar..."⁽¹²⁾

Kıvılcımlı tarım proletaryasının bağımsız örgütlenmesinden söz etmez. Oysa Lenin,

proletaryanın bir parçası olan tarım proletaryasının bağımsız örgütlenmesine de çok büyük önem veriyordu:

“Bu sınıfın (siyasal, askerî, sendikal, kooperatıf sel, kültürel, eğitsel vb. alanlarda) kır nüfusunu oluşturan diğer gruplardan bağımsız ve ayrı örgütlenmesi, bu sınıfın saflarında yoğun bir propaganda ve ajitasyonun yürütülmesi ve onun Sovyetlere ve proleter diktatörlüğüne desteğini sağlama, bütün ülkelerdeki Komünist Partilerinin *temel* görevlerini oluşturur.”⁽¹³⁾ O daha sonra, kent proletaryasının kendi safına kazanması gereken kır emekçilerini sayarken önceliği şu sözlerle yarı-proletaryaya veriyordu:

“İkincisi, yarı-proleterler ya da çok küçük toprak parçalarını ekenler, yani geçimlerini kısmen tarımsal ya da sınaî kapitalist işletmelerde ücretli işçilik yaparak ve kısmen de ailelerinin yaşam gereksinimlerinin ancak bir kısmını sağlayan kendi topraklarında ya da kiraladıkları toprak parçalarında çalışarak sağlayanlar. Kır emekçi nüfusunun bu bölümü bütün kapitalist ülkelerde çok yaygındır... Bu yarı-proleterlerin koşullarının çok çetin olduğu ve onların Sovyet hükümetinin ve proleter diktatörlüğünün kurulmasından hemen ve çok büyük ölçüde kazançlı olacakları gözönüne alındığında [kır nüfusunun] bu bölümünün, çalışmasını doğru bir tarzda örgütlenmesi hâlinde Komünist Partisinin sağlam dayanağı olacağı anlaşılır.”⁽¹⁴⁾

TKP'nin 1930 Programı da bu ilkeyi benimsemişti:

“TKP ziraat amelesini (=tarım proletaryasını- G. A.), amele sınıfının bir cüz'ü (=parçası- G. A.) olarak, sınıfı müstakil (=bağımsız- G. A.) sendikalarda teşkilâtlandırır ve şehir işçileri tarafından elde edilecek tekmil (=bütün- G. A.) haklardan istifadelerini temin eder. (=yararlanmalarını sağlar- G. A.)”⁽¹⁵⁾

Bu doğru yaklaşımı günümüze uyarlarken sadece, objektif koşullardan kaynaklanan bir çekince koyabiliriz. Kapitalizmin gelişimine bağlı olarak kır nüfusunun daralması ve nüfusun

daha geniş bölümlerinin kentlere yığılması, kır yoksullarının kazanılması görevinin önemini azaltırken tersine, kent yoksullarını devrime kazanma görevini daha da önemli kılar.

İşçi sınıfının devrimci öncüsü, Kıvılcımlı'nın sözünü ettiği "küçük ve orta aydın zümreleri"ne, hattâ küçük ve orta esnafa sırtını dönmemelidir elbet. Ama o ÖNCELİKLE kent ve kır yoksullarını/ yarı-proleterlerini kazanmak için uğraş vermelidir. Kıvılcımlı'nın bu satırları yazdığı günlerde "küçük ve orta aydın zümreleri"nin, yani ilerici gençliğin "devrimci durum ve antuzyazmaların"ın kent ve kır yoksullarıninkine kıyasla daha yüksek olması, stratejinin değil, taktiğin alanına girer. 1960'larm sonlarında durumun böyle olması, devrim stratejisinde "küçük ve orta aydın zümreleri"ne daha öncelikli bir yer vermeyi haklı kılmaz.

KIVILCIMLI'NIN KOLAY VE BARIŞÇI DEVRİM ANLAYIŞI

Her şeyden önce Kıvılcımlı'nın "devrim" derken neyi kastettiğinin üzerinde durmamız gerekiyor. Gerekiyor; çünkü onun "devrim"den anladığı ile bilimsel anlamda "devrim" kavramı arasında önemli bir fark var. Kıvılcımlı "devrim" derken, "Birinci Millî Kurtuluş Savaşı", 27 Mayıs "devrimi" ya da Mısır, Cezayir, Libya, Sudan gibi ülkelerde gerçekleştirilen türden "devrim"leri ya da en iyi olasılıkla onların biraz daha radikal bir versiyonunu anlıyor ve dahası böylesi devrimlere "sosyalist" payesi veriyor. O bu görüşünü şöyle anlatıyordu:

"Çağımızın zulme karşı çapı, atla deve değildir. 'Mısır'daki sağır sultan' (Binbaşı Abdünnasır) bile duymuştur. O Sosyalizmdir. Yeryüzünden, melun zâlimi kaldırmanın adına, 19. yüzyıldan beri sosyalizm denmiştir. "⁽¹⁶⁾

Oysa bilimsel anlamıyla sosyalist devrim, sömürücü sınıfların iktidarının ve devlet aygıtının yıkılmasının ardından, bu sömürücü sınıfları mülksüzleştirecek, üretim araçlarını kamulaştıracak ve kapitalist üretim ilişkilerine son vermeye girişecek bir devrimdir. Böylesi

bir devrimin ilk adımı ise, işçi sınıfının önderliğindeki sömürülen emekçi yığınların Sovyetik devletinin, bu yığınları devrimci diktatörlüğünün kurulmasıdır. Kapitalistleri mülksüzleştirmeyi ve üretim araçlarını işçi sınıfının ve onun sömürülen bağlaşıklarının eline vermeyi amaçlamayan bir “devrim”, sözcüğün bilimsel anlamıyla bir sosyalist devrim değildir; böylesi “devrim”ler olsa olsa, emperyalizme, faşizme, feodal kalıntılara, monarşiye vb. karşı gerçekleştirilmiş ilerici askerî darbeler ya da demokratik devrimler olabilir. (Bu konuyu aşağıda “Kapitalist-olmayan Yol Savunusu” başlıklı altbölümde yeniden ele alacağım.)

Daha da önemlisi, gerçek bir halk devrimi, orduyu ve burjuva devlet aygıtını yıkmaksızın gerçekleşemez. Kıvılcımlı’da olmayan da işte budur. Bir başka anlatımla Kıvılcımlı’nın stratejisi, gerici burjuva devlet aygıtını YIKMAYI öngörmez. Üstelik bu “devrim”, aynı aygıtın en önemli ögesi olan ordu ya da onun bir bölümü olan burjuva subayları eliyle, yani yazarın tümüyle keyfi bir biçimde özgücün, yani işçi sınıfının yanına yerleştirdiği bu sözümona “proletarya aydınları” eliyle gerçekleştirilecektir! Görünüşte, ama sadece görünüşte devrimin barışçı ve parlamenter yoldan yapılmasını öngören reformist stratejinin karşıtı olan bu “devrim” stratejisi, aslında onun mekaniksel karşıtı ve ayna ikizidir. Neden? Çünkü, sonuçta HER İKİSİ DE burjuva devlet aygıtının yıkılmasını değil, MUHAFAZASINI ve şu ya da bu yoldan (askerî darbe ya da seçim yoluyla) İÇERDEN FETHEDİLMESİN! öngörmektedir. Bu ise Kıvılcımlı’nın -pek çok yerde- burjuva parlamentosuna ve burjuva siyasal partilerine karşı yürüttüğü çok sert polemğin içinin boş olduğunu ve kuru lakırdının ötesinde bir anlam ve değer taşımadığını gösterir. Hal böyleyken Demir Küçükaydın gibi düşünenler, Kıvılcımlı’nın bu son derece kaba reformist bakış açısını anlamazdan ve görmezden gelmekte ve hattâ VP Programı’nın Paris Komünü Tipi Devleti öngördüğünü söyleyebilmektedir! Üstelik Kıvılcımlı ikinci döneminde, askerî-bürokratik aygıtın yıkılmasını savunmak şöyle dursun, sistemli bir tarzda iktidardaki egemen sınıf kliklerinden bu aygıtı reforme etmelerini/ onarmalarını dilediği ve dahası bu yaklaşımını hiç de saklamaya gerek görmediği hâlde. Demir, *Bir Devrimcinin Teorik ve Politik Otobiyografisi* adlı derlemesi içinde de yer alan 15 Mart 2002 tarih ve “Demokratik Cumhuriyet Nedir? Sosyalistler

Tarafından Niçin Savunulmalıdır?” başlıklı yazısında şöyle diyebiliyordu:

“Vatan Partisi Programı’nın Ucuz Devlet dediği, Demokratik Cumhuriyet gibi, aynı zamanda bir Proletarya Diktatörlüğü programıdır. Paris Komünü Tipi Devletin bütün özellikleri onda somut talepler olarak yerli bir biçimde formüle edilmektedir...

“Kıvılcımlı, ister Eyüp Sultan camimin bahçesinde, oraya gelmiş yoksul işçilere konuşsun ve orada îslâmiyet’in Ergin Halifeler devrimden örneklerle anlatsın; ister 27 Mayıs’tan sonra mektuplar yazsın, ister Anayasa taslakları yapsın. Hepsinde anlattığı ve savunduğu, Vatan Partisi Programı’nda ifadesini bulan, Demokratik Cumhuriyet veya Paris Komünü Tipi Devletten başka bir şey değildir.”

Benzer saptamalarını başka yerlerde de yineleyen Demir, örneğin 26 Aralık 2012 tarih ve “Kıvılcımlı’nın Marksizm’e Katkılarının Eleştirel Değerlendirmesi” başlıklı yazısında Kıvılcımlı için şunları söylüyordu:

“Bir yandan Devrimci Demokrasiyi yani Demokratik Cumhuriyeti, bürokratik cihazın tasfiyesini ve gerçek bir biçimsel, hukukî eşitliği savunur...

“Stalinist partilerin ve Stalinizmin programı bundan farklıdır. Onların programında, Kıvılcımlı’da olan devrimci ve demokratik hedef yoktur, bunun tasfiyesi vardır. Kıvılcımlı’da var olan, bürokratik, ezilenlerin kullanamayacağı cihazın tasfiyesi, âcil bir programatik hedef olmaktan çıkar Stalinist partilerde. Bu ya basit bir propaganda sloganına dönüşür ya da âcil bazı reform taleplerinin arkasına atılıp çıkmaz ayın son çarşambasına bırakılır ve burjuvazinin ve reformistlerin kabul edebileceği bir program âcil program olur...” Bu satırların, Kıvılcımlı’nın yazdıklarını ya da en azından okurun elinde tuttuğu bu kitabı okuyanların gülümsemelerine, hattâ bir kahkaha koparmalarına yol açacağı açıktır. Özellikle ikinci döneminde, burjuva ordusunu ve burjuvazinin şeflerini övgü yağmuruna tutan ve onların suç, cinayet ve kıyımlarını bile savunan Kıvılcımlı’nın, reformizmin en bayağı

türlerinin sınırlarını bile olumsuz bir doğrultuda zorlayan öneri ve söylemlerini Paris Komünü'nün özüyle ve söylemiyle kıyaslamak kimin aklından geçebilir?

Evet, Kıvılcımlı birçok yerde kendisinin Marks ve Engels'in izinden gittiğini söylemiştir. Ama o Marks ve Engels'in, *Komünist Partisi Manifestosu* 'nun Almanca çevirisine yazdıkları 24 Haziran 1872 tarihli Önsöz'de,

“Komün özellikle bir şeyi, 'işçi sınıfının mevcut devlet mekanizmasını salt elinde tutmakla onu kendi amaçları için kullanamayacağı'nı tanıtlamıştır”⁽¹⁷⁾ dediklerini anımsamamış ya da dikkate almamıştır. O, Engels'in Komün hakkındaki şu değerlendirmesini de unutmuş ya da bir yana atmıştır:

“Komün, işçi sınıfının, bir kez iktidara geçtikten sonra, eski devlet makinesi ile yönetmeye devam edemeyeceğini hemen kabul etmek zorunda kaldı; daha yeni elde etmiş bulunduğu kendi öz egemenliğini yeniden yitirmemek için, bu işçi sınıfı, bir yandan o zamana değin kendisine karşı kullanılmış bulunan eski baskı makinesini ortadan kaldırmalı, ama, öte yandan, kendi öz vekil ve memurlarını her zaman ve istisnasız görevden alınabilir ilân ederek, onlara karşı da güvenlik önlemleri almalıydı.”⁽¹⁸⁾

Kıvılcımlı Şili'de bir Halk Cephesi hükümeti kurarak önemli kazanımlar elde eden, ama henüz -arkasında ABD'nin bulunduğu- siyasal gericilikle hesaplaşmamış ve gerçek iktidarı ele geçirmemiş olan ilerici ve devrimci güçlerin konumunu ele aldığı bir makalesinde bu hatalı yaklaşımını bir kez daha sergiliyordu:

“Dünyamız, yarım yüzyılı geçiyor: 'doğum sancularıyla' kıvrınmaktadır... Şili'de sosyalizmin doğumunu demokrasi (ama lâfta değil, işde halkın bilinçli örgütleri) ile hiç sancısız gerçekleştirenler kimlerdir? Seçime yanyana girmiş: Sosyalistler, komünistler, radikaller, Bağımsız Halk Aksiyonu (adlı Hristiyan demokrat din adamları), Sosyal- Demokratlar'dır.”⁽¹⁹⁾

Oysa Şili’de durum hiç de Kıvılcımlı’nın göstermeye çalıştığı gibi değildi. Evet, ilerici ve devrimci güçler 4 Eylül 1970’de yapılan seçimlerinde önemli bir başarı kazanmışlardı; ancak bu bir devrim değildi; daha sonraki aylar ve yıllarda da bir devrime dönüşmeyecekti ve dönüşmezdi de. Neden? Herşeyden önce, başında Salvador Allende’nin bulunduğu Unidad Popular (=Halk Birliği) hükümeti ilerici ve anti-emperyalist bir nitelik taşımakla birlikte anti-kapitalist bir programa sahip değildi. Tabii; bu hükümette yer alan Radikaller, Bağımsız Halk Aksiyonu ve Sosyal Demokratlar gibi burjuva ve küçük-burjuva demokrat parti ve gruplar da anti-kapitalist bir programa sahip değillerdi ve olamazlardı da. Bu hükümeti oluşturan partilerin en fazla sol sosyal demokrat-reformist sosyalist olan siyasal çizgisi, gelişmelerin de gösterdiği ve göstereceği gibi buna olanak vermiyordu.

İkincisi ve belki daha da önemlisi; Unidad Popular Hükümetinin aldığı bakır ocaklarının ve bankaların devletleştirilmesi, eğitim ve sağlık alanında reformlar, ekmek fiyatının sabit tutulması, asgari ücretin ve sosyal güvenlik yardımlarının arttırılması, büyük çiftliklere elkonması ve yoksul köylülere toprak dağıtımı, kiraların azaltılması, yoksullara yardımlar, kadınların yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kültürün halkın en yoksul katmanlarına taşınması gibi önemli ilerici önlemlere rağmen Şili burjuvazisi, üretim araçları üzerindeki mülkiyetini koruyordu. Üçüncüsü, Allende ve ortaklarının kitle desteği sınırlıydı; Unidad Popular 1970 seçimlerinde oyların sadece yüzde 36.2’sini almış ve ancak Hristiyan Demokratlar’ın desteğiyle hükümet olmuştu. Eylül 1973’e gelindiğinde ise Hristiyan Demokratlar’ın çoğunluğu hükümete karşı bir tavır almış ve hattâ General Pinochet’nin darbesini destekleyecek noktaya gelmişlerdi.

Ve dördüncüsü iktidarın bir bölümünün Unidad Popular hükümetinin elinde olmasına rağmen, ordu ve devlet aygıtı, ABD’nin desteklediği gerici ve faşist güçlerin elindeydi. İlerici hükümet, ordu ve devlet aygıtı içindeki gerici ve faşist güçleri etkisiz hâle getirme konusunda ciddi bir adım atmadı; büyük olasılıkla o, ne bunu yapacak güce ve ne de böyle bir perspektife sahipti.

Unidad Popular hükümetinin Küba'yla diplomatik ilişki kurması ve anti-emperyalist bir çizgi izlemesinin diğer Latin Amerika ülkeleri için de örnek olabileceğinden korkan ABD'nin kışkırttığı gerici güçler çok geçmeden Şili halkının kazanmalarını geri almak için harekete geçtiler. İlerici bir hükümetin işbaşında olmasından ve onun uyguladığı reformlardan rahatsız olan işverenler ve büyük toprak sahipleri; 1972'den itibaren ulusal gelirin daralmaya yüz tutması, 1971-73 döneminde kamu harcamalarının enflasyonu körüklemesi, Şili'nin temel dışsattım kalemi olan bakırın fiyatının uluslararası pazarlarda düşmesi gibi negatif gelişmelerden yararlanarak, içinde -kamyoncular başta olmak üzere- bazı küçük-burjuva katmanların yer aldığı gerici kitlesel protestolar düzenlemeye giriştiler. Bu gelişmelerin bir sonucu da Allende hükümetinin parlamentodaki desteğinin azalması ve Şili yargısının hükümetin bazı önlemlerini yasadışı ilan etmesi oldu. İç ve dış gericiliğin ortak saldırısına işçileri ve diğer sömürülen emekçileri silâhlandırarak karşı koymayı düşünmeyen ve burjuva legalitesinin sınırlarını aşmayı aklından geçirmeyen hükümet, doğal olarak ne polis ve ne de ordu aygıtına güvenebiliyordu. İçerden ve dışardan kuşatılan, polis örgütüne güvenemeyen, orduya egemen olamayan, parlamentodaki muhalefet partilerinin ve yargı mekanizmasının artan basıncı altında sıkışan Unidad Popular hükümeti, 11 Eylül 1973'te - Allende'nin sadece 19 gün önce, yani 23 Ağustos'ta başkomutanlığa getirdiği- General Augusto Pinochet'nin önderlik ettiği cunta tarafından devrilecekti. Darbeyi izleyen aylar ve yıllar içinde yapılan açıklamalar ve yayınlanan belgeler, dönemin ABD Başkanı Richard Nixon'in ve Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'in 11 Eylül 1973 faşist darbesinde CIA aracılığıyla önemli bir rol oynadıklarını ortaya koyacaktı. Şili deneyimi, diğer şeylerin yanısıra sosyalizme barışçı yoldan geçişin olanaksız olduğunu bir kez daha gösterecek ve Kıvılcımlı'nın devlet ve devrim sorununa yaklaşımının tamamen sakat ve hatalı olduğunu ortaya koyacaktı.

Kıvılcımlı, "devrim" dediği hedefe barışçı denebilecek bir yoldan erişilebilmesini olanaklı görmek ve halkın mevcut devlet mekanizmasını ele geçirerek kendi amaçları için kullanabileceğini varsaymak suretiyle Marks ile Engels'in devlet ve devrim teorisine bütünüyle ters düşmüş olmaktadır. Anımsanacağı üzere o şöyle diyordu:

Halk Cephesi'nin Özgücü olan İşçi Sınıfı ile Proletarya Aydınları: Küçükburjuva tabakaları ile candan ittifak yapıp, Orta Tabakaları nötralize edebilirse, (Finans-Kapital+Tefeci-Bezirgân) Cepheyi yenik düşürebilir. Türkiye'nin 'Devlet Sınıfları' gelenek-göreneklerinden yararlanıp, Orta Tabakaları iyilikdiler (hayırhâh) durumda, tarafsızlıktan da ileri senpatizan duruma getirirse, Devrim sancılarını herkes için en çok 'ılımlaştırmış' olur."⁽²⁰⁾

Kıvılcımlı'nın işçi sınıfı ile "proletarya aydınları" nı biraraya getirerek anti-Marksist bir "özgüç" ya da "özgüç"- "vurucu güç" bağlaşması oluşturma yolundaki ekzantrik girişimini şimdilik bir yana bıraksak bile, başını işçi sınıfının çektiği gerçek bir devrimin nasıl olup ta orta tabakaları, yani orta burjuvaziyi "tarafsızlıktan da ileri senpatizan duruma getirebileceği merak konusudur. (Bu konuya aşağıda yazarın orta burjuvazi/ vahşi işverenlere yaklaşımını ele alırken yeniden döneceğim.) "Proletarya aydınları" ile kolkola girmesi öngörülen işçi sınıfının, orta burjuvaziyi de bir bağlaşık, yani "ileri senpatizan duruma getir" eceği bir devrimin ne menem bir devrim olacağı tahmin edilebilir. Aslında Kıvılcımlı'nın gönlünde yatan, gerçek bir halk ya da proleter devrimi değil, 27 Mayıs türü bir darbe, daha doğrusu onun biraz daha radikal bir versiyonudur. Kıvılcımlı, böyle bir "devrim" in hiç de zor olmadığı düşüncesindedir:

"Kimdi o, milletin ruhu bile duymaksızın deli gömleği giydirilerek enterne ediliveren Cumhurbaşkanından polis kabadayısına dek 500 kişicik?... 1929 yılı resmî istatistiklerinde 50 kadar Banka, 50 kadar Ticaret, 50 kadar Sanayi ŞİRKET'ini güden hepsi topu 500 Finans Kapitalist saymıştık. Onlar (yahut az değişikleri olan) bu sayın sayılı 500 kişiceğiz. Yassıada'da güneş banyosuna yassıldıkları gün, kendi partilerinde yazılı, radyolarında boyuna gönüllü arslanlar gibi kükreyip kainata meydan okuyan milyonlarca kişiden BİR TEKİ, penceresini açıp sokağın kaldırım taşına olsun: 'Yapma, etme!' diye bağırmadı: Öküz ölmüş, ortaklık bozulmuştu!.. O bir avuç ortaklığın (ŞİRKETİN) bütün marifeti : Milletin hayatında yapma işsizlik ve pahalılık yaratarak insanlarımızı bir lokma ekmek için birbirlerine düşürtmekti. Bütün gücü: Kardeşi kardeşe vurduran ecnebi entelicenslerinin emrinde borç ve baskı kumpasları kurmaktı.

“Hangi İhtilal, ne Devrimi, canım? Piknik televizyonunda, rahat nefes alınarak seyredilen, tabancası elinde ‘DÜŞÜK’ bir gizli ve tehlikeli gangster çetesinin suçüstü yakalanışı ortada... Bir tümen asker, bir namus delisine yaylım ateşi mi açacak? Mermisine yazık. 30 milyon Türk 500 sapığa karşı ‘Kanun dışı’ davranışa tenezzül etmez. Görmesi, tanınması, aldanmaması yeter. Suçluyu tükürüğüyle boğar.”⁽²¹⁾

“Ama, bu müthiş görüntüsüne karşın, finans kapital özgücü, o uzun tarih deneyimleriyle çok kolay soyutlanan bir sınıftır. 27 Mayıs’ta da onu gördük. Hatırlarsınız, devrim oldu o bir avuç finans kapital alınıp da Yassıada’ya atılınca, beride o onbinlerce tefeci-bezirgân taşra haciağalarından hiçbir tanesi kılını bile kıpırdatamadı.

“Demek ki Türkiye’deki devrimci olaylar sırasında, vurucu güç rolünü bilinçle yapabilirse, başarabilirse, finans kapitalin kendisi, bir avuç adam olarak, âdeta bir adliye takibatıyla egemenliğinden uzaklaştırılabilir. 27 Mayıs bunu yapmıştır.”⁽²²⁾ O, Demokrat Parti hükümetini deviren 27 Mayıs 1960 askerî darbesi dönemini tartışırken şöyle diyordu:

“Devrilen finans kapital iktidarı mıydı? Açıkça oydu. 27 Mayısçılar öyle sanmadılar. ‘Kişileri’ devirdiklerine inandılar.”⁽²³⁾

“27 Mayıs’ta finans kapitali bir vuruşta sırtüstü düşüren devrimciler de bu devletlû küçük burjuvalardır. İstanbul bir binbaşının, Ankara bir yüzbaşının vurucu gücüyle düştü.”⁽²⁴⁾

Ama, 27 Mayıs türü bir “devrim” ile sadece bir proleter devrimi arasında değil, onunla herhangi bir radikal demokratik devrim arasında da dağlar kadar fark vardır. Kıvılcımlı, sömürücü sınıfları bir varlık ya da yokluk sorunuyla karşı karşıya getirecek olan bir proleter devriminin göğüs germek zorunda kalacağı güçlük ve saldırıları fazlasıyla küçümsemekte ya da belki de anlayamamaktadır. Her şeyden önce o “finans kapital”in iktidarının, ancak ve ancak, başını proletaryanın devrimci partisinin çektiği sömürülen yığınların ayağa kalkması ve burjuvazinin devlet aygıtını etkisiz hâle getirmesi/ yerlebir etmesi yoluyla yıkılabileceğini

anlamıyor. Dahası o, sözkonusu olan, siyasal iktidarın bir burjuva fraksiyonundan bir diğerine geçmesi değil de, sömürülen yığınların damgasını vurduğu gerçek bir devrim olduğuna göre, ona önderlik edenlerin, bu “tehlikeli hastalığın” kendilerine de bulaşmasını kesinlikle istemeyecek olan komşu ülkelerin burjuva devletlerinin ve emperyalist burjuvazinin müdahalesi olasılığını da hesaba katmaları gerektiğini de anlamıyor.

Bu pratikte bizi, olası bir Türkiye devriminin ABD ve Batı Avrupa emperyalistleriyle karşı karşıya gelmesi sorununa getirir. Evet, Kıvılcımlı'nın stratejik planındaki bir başka önemli eksiklik onun, Türkiye'nin Batı emperyalist bağlaşması içinde tuttuğu yeri hemen hemen hiç dikkate almamış olmasıdır. Onun emperyalist devletlerin, CIA başta olmak üzere istihbarat örgütlerinin Türkiye'nin iç işlerine müdahalelerinin boyutlarını ve Türkiye devriminin anti-emperyalist yanını ve görevlerini alabildiğine önemseydiği ve hattâ abarttığı, neredeyse herşeyi CIA gibi örgütlerin oyunlarına bağladığı dikkate alındığında bu eksiklik daha da göze batar hâle gelir. Anımsanacağı gibi Kıvılcımlı devrim kavgasını “İkinci Kuvayimilliyecilik” olarak ve halk güçlerinin devirmesi gereken güçleri de GERİCİ EMPERYALİZM CEPHESİ olarak nitелеmekte ve “finans kapital” olarak adlandırdığı Türk büyük burjuvazisini neredeyse emperyalizmin basit bir uzantısına indirgemektedir. Oysa, görece büyük ve emperyalistler arası güç dengeleri bakımından da önemli sayılabilecek bir ülke olan Türkiye'nin konumu ve içinde yer aldığı bölgenin jeopolitiği; Türk büyük burjuvazisini devirmeye kalkışacak olan bir devrimin, Batılı emperyalistlerle ve/ ya da onların uzantısı olan bölge devletleriyle hesaplaşmaya hazır olmasını gerektirir. Yani Türkiye'de devrim yapma görevi, hiç de yazarın göstermeye çalıştığı gibi kolay değildir ve asla hafife alınamaz.

Dolayısıyla Kıvılcımlı'nın, “bir avuç adam”dan ibaret saydığı “finans kapital”in “âdeta bir adliye takibatıyla egemen konumundan uzaklaştırılabilir”eceğini sanmak, bu sömürücü katmanın 27 Mayıs türü bir askerî darbeye devrilebileceğini öngörmek, herhâlde saflıktan da öte bir şeydir. Bu saptama, bugün olduğu gibi Kıvılcımlı'nın bu konuyu tartıştığı 1960'lı yıllar için de üç aşağı beş yukarı geçerliydi. Ne böyle bir egemen sınıfın, o an iktidarda bulunan burjuva siyasal partisi ya da partileriyle sıkı ya da çok sıkı ilişkileri olmasından yola

çıkarak, o partinin / partilerin siyasal iktidarının yıkılmasının mutlaka BU EGEMEN SINIFIN İKTİDARININ DA yıkılması demek olduğu düşünülebilir; ne de ABD/ NATO güçlerinin Türkiye’de gündeme gelebilecek olan bir devrimi kayıtsızlıkla seyretmeleri beklenebilir. Böyle düşünmek, Marksizm-Leninizmin ABC’sinden ve kapitalist sistemin doğasından büsbütün habersiz olmak demektir.

Demek oluyor ki, Kıvılcımlı’nın bu yaklaşımı, yani finans kapitalin “bir adliye takibatıyla egemen konumundan uzaklaştırıl”masına dayalı devrim tezi; dünya, bölge ve Türkiye burjuvazisi ve halklarının gerçekleri ve tarihsel deneyimleriyle de hiçbir biçimde bağdaşmaz. Daha da ilginç başka bir makalesinde, Kıvılcımlı’nın kendisi de bunu, yani Bayar-Menderes kliğinin devrilmesinin finans-kapital iktidarının devrilmesi anlamına *gelmediğini* dolaylı bir biçimde de olsa kabul edecek, yani bu eleştirinin haklı olduğunu teslim edecekti:

“Türkiye, Orta Doğu gelenekleri ile, ikide bir egemen politikada işlenmiş bütün suçlar için öyle bir günah çıkartma tekesi bulmakta pek ustadır. DP çağının günah tekesi: Menderes oldu. Astık kurtulduk. Menderes’i Menderes yapan ve oynatan asıl (Tefeci-Bezirgân+Finans-Kapital) sınıfları anadan doğma suçsuz ‘piyru pâk’ sayıldılar. Tekel ve vurgun, eskisinden daha görülmedik ölçülerde aldı yürüdü.”⁽²⁵⁾

Ama dahası var: Bir işçi-emekçi devriminin gerçekleştirilmesi, iktidarın ele geçirilmesiyle bitmez. Çünkü böyle bir devrimin gerçekleştirilmesinin ardından onun savunulması ve pekiştirilmesini içeren bir başka evreye girilecektir. Yani işçi sınıfı ve bağlaşıkları ele geçirdikleri iktidarı, devrilen, ama yenilgiyi kolay kolay kabul etmeyecek olan sömürücü sınıfların ve onların gerici iç ve dış bağlaşıklarının tarihin tekerleğini geriye döndürmeyi amaçlayan saldırılarına karşı savunmak zorunda kalacaklardır. Lenin bir yerde şöyle diyordu:

“Eğer sömürücüler bir tek ülkede yenilmişlerse ve birçok ülkede zamandaş devrim ender bir

istisna olduğundan, tipik durum kuşkusuz budur, sömürülenlerden *daha da güçlü* kalırlar, çünkü sömürücülerin uluslararası ilişkileri uçsuz bucaksızdır. Orta köylüler, zanaatçılar vb. arasında, sömürülen yığınların en az gelişmiş bir bölümünün de sömürücülerle birlikte yürüdüklerini ve yürümeye yatkın olduklarını, Komün de içinde (çünkü Versailles birlikleri arasında, -bilginler bilgini Kautsky'nin 'unuttuğu' şey, -proleterler de vardı), daha önceki *bütün* devrimler göstermiştir.

"... Sömürücüler -son, umutsuz bir savaşta, bir savaşlar dizisinde- üstünlüklerinden yararlanmaksızın, sömürülenler çoğunluğunun iradesine, iyilik taslayan alık Kautsky'nin tatlı imgeleme gücü dışında, hiçbir zaman boyun eğmeyeceklerdir.

"Kapitalizmden komünizme geçiş, koca bir tarihsel dönemdir. Bu dönem tamamlanmadıkça, sömürücüler bir geriye dönme umudunu, geriye dönme *girişimlerine* dönüşen bir umudu kaçınılmaz olarak korurlar. Bir ilk ağır yenilginin ardından, devrilmeyi hiç beklemeyen, buna hiç inanmayan ve bunun fikrini bile kabul etmeyen sömürücüler, öylesine tatlı bir yaşam süren ve şimdi 'aşağılık halk'ın yıkım ve sefalet (ya da 'aşağılık' çalışmaya...) mahkûm ettiği aileleri bakımından yitirilmiş bulunan 'cennet'i yeniden ele geçirmek için, on kat artmış bir güç, zorlu bir öfke; yüz kat artmış bir düşmanlık ile savaşa atılırlar. Ve sömürücü kapitalistlerin arkasında da, -bütün ülkelerin onlarca tarihsel deneyler yılının gösterdiği gibi- duraksayan ve sallanan, bugün proletaryayı izleyen ve yarın, devrimin güçlüklerinden gözü yılacak, işçilerin ilk bozgun ya da yarı yenilgilerinden korkuya kapılan, şaşkına dönen, durmadan gidip gelen, sızlanan... tıpkı bizim menşevik ve devrimci-sosyalistlerimiz gibi bir kamptan öbürüne koşan geniş küçük burjuva yığını vardır."⁽²⁶⁾ Rusya'da ve diğer bazı ülkelerde yaşanan proleter devrimi deneyimleri Lenin'in bu saptamalarını bütünüyle doğrulamışlardır.

Lenin'in bu saptamalarından ve Türkiye ve Ortadoğu'nun gerçeklerinden habersiz gözükten ve *Halk Savaşının Planları* adlı kitabında ve başka yerlerde 27 Mayıs'a göndermelerde bulunan

Kıvılcımlı'nın "devrim" stratejisinin aslında, 27 Mayıs 1960 askerî darbesinin daha ileri, daha radikal bir versiyonu olarak tasarlandığı bellidir. Yazar, gerici sınıfsal niteliği bir yana Türk ordusunun onyıllardır, Kürt, Ermeni, Rum vb. düşmanlığıyla, koyu bir şovenizm ve militarist bir ruhla biçimlendiğini ve yüzyıllardır, derin ve köklü bir devleti ve düzeni koruma refleksiyle donanmış olduğunu unutmakla / görmezden gelmekle kalmamaktadır; o, 1960'lı yıllarda Türkiye'de kapitalizmin gelişmesinin sınıf çelişmelerini daha da keskinleştirdiğini ve orduyu mülksahibi sınıflara daha da yakınlaştırdığını da gözönüne almamaktadır. 27 Mayıs 1960 darbesi, orta kademedeki subayların hoşnutsuzlukları temelinde yükselen ve son çözümlemede burjuvazinin iki ayrı fraksiyonu arasındaki bir hesaplaşmaydı; bu hareket asla geçmişle radikal bir kopuşu ve köklü bir toplumsal dönüşümü öngörmüyordu. Bu hareketin bir sosyalist devrim modeli, hattâ sosyalist devrime kapı açacak bir model olarak sunulması, tek sözcükle saçmadır. Önemli bireysel istisnalar bir yana konmak kaydıyla, orta kademedeki subayların; işçi sınıfını ve kent ve kır yoksullarını iktidara getirecek, burjuvaziye mülksüzleştirecek ve üretim araçlarının özel mülkiyetine son verecek bir toplumsal devrime katılmalarını beklemek, hayal görmekten de öte bir şeydir.

Bir an için Kıvılcımlı'nın beklentilerinin doğrulandığını, örneğin 12 Mart 1971 'e öngelen günlerde ordu içinde var olduğu bilinen ve darbenin hemen ardından tasfiyesine girilen "sol cunta"nın iktidarı ele geçirdiğini varsayalım. Türkiye'nin o günkü sınıf ilişkileri içinde böylesi bir hipotetik cuntanın, 27 Mayısçıların yaptığından daha fazlasını yapabileceğini, bir sosyalist devrimin yolunu açabileceğini düşünebilir miyiz? Kesinlikle hayır. İktidara gelmiş olması hâlinde böylesi bir "sol cunta" büyük olasılıkla, devireceği Adalet Partisi hükümeti üyelerine karşı bazı önlemler alacak ve AP yöneticilerini yargılayacak, Kemalist ve milliyetçi demagojinin düzeyini yükseltecek, "dinsel gericilik tehlikesi"ne karşı savaşıma girişecek ve kendi denetimi altında yeni bir hükümet kuracaktı vb. (Ve tabii ki o, zaman yitirmeksizin Kürt ulusunun siyasal öncülerine karşı da harekete geçecekti.)

Ama bu hipotetik cunta, üretim araçlarının özel mülkiyetini ortadan kaldırmaya ya da hattâ kısıtlamaya girişmeyecek ve -devirdiği hükümete yakın bazı isimler dışında- büyük

burjuvaziye hedef almayacaktı. O; ne işçi sınıfının bağımsız devrimci rolünü oynamasını kolaylaştıracak önlemler alacak ve ne de Türkiye'yi içinde yer aldığı Batı emperyalist blokundan koparacaktı. Hattâ o çok büyük olasılıkla, ilk günlerin balayı havası geçtikten sonra, kendisinden, daha ileri toplumsal ve siyasal önlemler almasını talep edecek olan sol ve devrimci güçleri denetim altına almaya ve büyük olasılıkla da tasfiye etmeye girişecekti. O günlerde siyasal iktidarı eline geçirebilecek olan böylesi bir hipotetik "sol cunta"nın Türkiye'yi ABD'nden ve NATO'dan uzaklaştırarak Sovyetler Birliği'nin başını çektiği bloka yaklaştırması ve "tarafsız" olarak nitelenebilecek bir dış politika izlemeye yönelmesi olasılığı elbette yadsınamaz. Ama Batı ve Doğu blokları arasındaki siyasal-askerî güç dengesini ciddi boyutlarda etkileyecek olan böylesi bir girişime ABD ile NATO'nun karşı çıkacağını, hattâ maceracı bir çizgi izlemekten yana olmayan Sovyetler Birliği'nin bile Türkiye gibi bir ülkenin saf değiştirmesine pek sıcak bakmayacağını tahmin etmek zor değil. Her halükârda bir "sol cunta"nın bu sayılanların yanısıra, en fazla ekonomide devlet sektörünün ağırlığını özel sektörün aleyhine değiştirmeye kalkışabileceğini, daha "tarafsız" bir dış politika izlemeye çalışabileceğini, ama dışa bağımlı kapitalist düzenin temel parametrelerini değiştirmeyi aklının ucundan bile geçirmeyeceğini söyleyebiliriz.

Yukarda, IV. Bölüm'de de belirtmiş olduğum gibi komünistler, burjuva ordusunun tabanında ve alt kademelerinde devrimci ajitasyon, propaganda ve örgütlenme yapmakla ve bu alanda ortaya çıkabilecek olanaklardan yararlanmakla yükümlüdürler. Ve onlar; sınıf savaşımının yoğunlaştığı, egemen sınıf bloku içindeki çelişmelerin keskinleştiği konjonktürlerde ya da az çok ilerici bir askerî darbenin gerçekleşmesi hâlinde, mülksahibi sınıfların saflarında oluşabilecek çatlaklardan; işçi sınıfının, diğer ezilen katmanların, devrimci demokrasinin ve komünizmin mevzilerini genişletmek için yararlanmakla da yükümlüdürler. Ama bütün bunların, iktidarı işçi sınıfının ve onun bağlaşıklarının devrimci kitle eylemine DEĞİL, kurum olarak orduya ve burjuva / küçük- subaylarına dayanarak ele geçirmeyi öngören Kıvılcımlı'nın ordu merkezli "devrim" stratejisiyle hiçbir ortak yanı yoktur. Marksist-Leninistler burjuva ordusundan devrim beklemeyi ve stratejilerinde orduya merkezî planda yer vermeyi asla düşünmezler. Tarihsel deneyim, tarihin kitleler, daha doğrusu kendi meşru

hak ve özelemleri için savaşım veren emekçi kitleler tarafından yapıldığını yeniden ve yeniden ortaya koymuştur. Yazarın “devrim” stratejisi ise, işçi sınıfının yanına iliştirilen ve “özgüç”ün bir ögesi olarak nitelenen ve “ilerici subaylar”dan başka bir Şey olmayan “proletarya aydınları”nın iktidarı bir vuruşla ele geçirmesi üzerine kuruludur. Kıvılcımlı’nın bu reformist yaklaşımı onu, sadece 27 Mayıs gibi görece ilerici askerî darbeleri savunmaya değil, -12 Mart darbesi örneğinde olduğu gibi- gerici ve faşist askerî darbelerden “devrim” beklemeye de götürmektedir.

Geçerken Kıvılcımlı’nın bir başka tutarsızlığına değinelim. Yazar, “ordu gençliği” ya da “proletarya aydınları”nı devrimin özgüçlerinden biri saymakta, ancak bu katmanla AYNI ideolojik-siyasal platformda duran, hattâ -ortak darbe girişimleri hesaba katıldığında- AYNI örgütlenmeler içinde yer alan sivil aydınları özgüçün dışına koymaktadır. O bu bağlamda, yer yer eleştirmekle birlikte 27 Mayıs darbesini yapanları övmekte, ama 27 Mayısçılar’la AYNI siyasal çizgiyi savunan ve sol Kemalist eğilimli sivil aydınlardan oluşturduğu YÖN hareketini yıkıcı bir eleştiriye tâbi tutmakta ve âdeta yerden yere vurmaktadır. Kıvılcımlı işte bu sivil aydınlardan oluşturduğu YÖN hareketinin eleştirisini bir kitabının (*27 Mayıs, Yön’ün Yönü, Devletçiliğimiz*) ana konularından biri yapacaktı. Onun, özelden YÖN hareketini ve genelde ordudan “sol” bir darbe beklentisi içinde olan aydınları eleştirmesine hiçbir itirazımız olamaz. Ama bu sivil-asker ayrımı neden yapılıyor? Acaba Kıvılcımlı’nın böyle bir ayrım yapmasının nedeni, 27 Mayıs darbesini yapanların silâhlı, ama bu sivil aydınlardan silâhsız olması mıdır? Büyük olasılıkla evet. Yazarın bir dizi gerici siyasal figür ve kliği iktidarda olduğu dönemde övdüğünü biliyoruz. Ve onun böylesi eleştirileri yaparken orduyu hedef almamaya her zaman ve en üst düzeyde özen gösterdiğini de biliyoruz. O, Osmanlı deneyimini ele alırken de orduyu gene koruyor, devletin diğer kurumları zamanla yozlaşırken, ordunun, -sahip olduğu varsayılan- devrimci nitelik ve geleneklerini yüzlerce yıl boyunca muhafaza ettiğini savunabiliyordu. Yazarın, yukarda VI. Bölüm’de ele aldığım ve pro-kapitalist tutumlarına işaret ettiğim 27 Mayısçılara, hattâ gerici-faşist 12 Martçılara böylesine olumlu yaklaşmasının ve sivillerle askerler arasında net bir ayrım yapmasının altında yatan faktörün ne olduğu tahmin edilebilir. Bütün bunların altında Kıvılcımlı’nın,

güce tapma eğiliminin yattığını ve bu eğilimin onun bu aptalca sivil-asker ayrımını yapmasında belirleyici rol oynadığını söylemek, herhâlde bir haksızlık olmayacaktır.

O bu kitabında, başını Doğan Avcıoğlu'nun çektiği ve ağırlıklı olarak sol Kemalist eğilimli aydınların oluşturduğu YÖN hareketinin 20 Aralık 1961 tarihli kuruluş bildirisine imza atanlar için şöyle diyordu:

“İmza atanlara bakınca, *Yön'ün* bir kapıkulu atmosferi içinde doğduğu ve bir kapıkulu dergisi olacağı anlaşılıyordu.”⁽²⁷⁾ Kıvılcımlı, YÖN hareketinin ekonomik devletçiliği ya da devlet işletmeciliğini savunmasını eleştirirken ise şöyle diyecekti:

“Yönizm, ‘aydınlar’ dediği kapıkullarını özgüç sayıyor... Kapıkullarının işsiz ve aç kalmaktansa, devlet sektörünü savunacakları kendiliğinden anlaşılır.”⁽²⁸⁾

Ama aynı “Yönizm” ve “kapıkullarını özgüç say”ma suçlaması Kıvılcımlı'nın kendisi için de, hem de daha fazlasıyla geçerli değil mi? Yazarın kendisi de, üniformasız değil ama üniformalı kapıkullarını “proletarya aydını” görkemli adıyla kutsamak suretiyle ona “vurucu güç” misyonu vermiyor ve onu işçi sınıfının temel bağlaştığı saymıyor mu? Veriyor ve sayıyor tabii. Kendisine haksızlık yapmamak için Kıvılcımlı'nın, silahlı kuvvetlerin başındakilerle, “özgüç say”dığı / onun İÇİNE yerleştirdiği “ordu gençliği”ni birbirinden ayırdığını belirtiyim. O, ordunun yüzde 99 'uyla bu kurumun başındakileri birbirinden ayırdıktan sonra şöyle diyordu:

“Özel teşebbüsü her ne pahasına olursa olsun Türkiye’de geliştirmek için kurulmuş olan devletçiliğimiz sermayesine midelerinden bağlı kapıkulu zümreleri... Silâhlı kuvvet başları, bu ikinci devletçi zümrelerden başkası olamazdı.”⁽²⁹⁾

“27 Mayıs silâhlı kuvvetlerin eseri idi. Silâhlı kuvvetlerin yüzde 1'i büyük burjuva devletluları, yüzde 99'u küçük-burjuva kapıkullandır. İster silâhlı, ister silâhsız olsun küçük-

burjuvazi, modem bir sosyal sınıf değildir. Ya üst (finans-kapitalist) zümrelere katılmak ve sivrilmek 'mutluluğuna' kavuşacaktır (paşalar gibi), ya da alt (işçi) sınıfına karışıp onun kaderini paylaşacaktır. ”⁽³⁰⁾

Bu ayrım gerçek yaşamda hiç de böyle net ve kesin değildir. Dolayısıyla Kıvılcımlı'nın, ordu da içinde olmak üzere “kapıkulu zümreleri”nin “Özel teşebbüsü her ne pahasına olursa olsun Türkiye’de geliştirmek için kurulmuş olan devletçiliğimiz sermayesine midelerinden bağlı” oldukları saptaması yerinde ve doğrudur. O hâlde düzen ve statükodan yana olanların / kendilerini devletin gerçek sahibi ve savunucuları sayan üniformalı kapıkullarının oranı yüzde 1’den çok daha yüksektir. Kıvılcımlı'nın ordunun tepedeki yüzde 1’le geriye kalan yüzde 99 arasındaki mesafeyi vurgulamasına cepheden karşı çıkmayabiliriz. Ancak o, bu yüzde 99’un “alt (işçi) sınıfına karışıp onun kaderini paylaşacağı”nı söylerken bu katmanın devrimci potansiyelini büyük ölçüde abartmakta ve yanlış bir noktaya savrulmaktadır. Zaten yazarın kendisinin de “bir kapıkulu atmosferi içinde doğduğu”nu kabul ettiği bu yüzde 99’un ancak çok küçük bir kısmı, “işçi sınıfına karış”abilir, onun kaderini paylaş”abilir ve devrimci bir ortamda ondan yana olabilir. Kaldı ki bu kitap boyunca gördüğümüz gibi Kıvılcımlı, bu saptamalarına da bağlı kalmamakta, sadece genç subaylardan değil, gerici ve faşist generallerden de devrimci adım ve atılımlar beklemekte, yani zaman zaman YÖN hareketinin de gerisine düşmektedir. Ordunun tepedeki yüzde 1’ine gelince, o katman ve onun peşinden gidenler zaten öteden beri “finans kapitalist zümre”nin ayrılmaz bir parçasıydı ve bundan böyle de öyle olacaklardır.

Ordunun ya da onun bir bölümünün, iktidarda bulunan burjuva partisini bir askerî darbeye devirmesine değinirken, “finans-kapital”in “âdeta bir adliye takibatıyla egemenliğinden uzaklaştır”ılabilmesini olanaklı gören yazar aynı değerlendirmeyi, 12 Mart 1971 askerî darbesi için de yapıyor. Burada bir abartma yaptığım sanılmasın. Kemalizmin ya da Atatürkçülüğün kapitalizme KARŞI OLMAYI GEREKTİRDİĞİ yolundaki safsatayı bir kez daha yineleyen Kıvılcımlı, ordunun mantıksal olarak “tekelci kapitalist çağdaş uygarlığı” reddetmesi ve “Sosyalist çağdaş uygarlı”ğı benimsemesi gerektiğini savunuyor. Oysa,

“ulusal kurtuluş” savaşı döneminde, yani yukarda VII. Bölüm’de ayrıntılı bir biçimde ele aldığım zor koşullarda geçici olarak sol ve sosyalist bir söylem kullanan Mustafa Kemal’in daha sonraları kendisinin ve partisinin siyasal konumunun ne olduğunu yeterince açık bir tarzda ortaya koyduğu ve sola ve sosyalizme hiç de sempatiyle yaklaşmadığı biliniyor. Bir askerî-faşist darbenin mimarlarından demokratik önlemler almasını beklemekle yetinmeyen, daha da ileri giderek onlardan “SOSYALİST ÇAĞDAŞ UYGARLIK” bekleyen istisnâî bir solcu tablosu çizen yazar aynen şunları söylüyordu:

“Şimdi ortada bir MUHTIRA var. Bu ordunun en azgın alaturka faşist Finans-Kapital ajanı Demirel kabinesini deviren ÜLTİMATOMU oldu...

“Bugün yeryüzünde var olan iki zıt çağdaş uygarlıktan hangisi ‘İnkılâp Kanunlarını’ benimser? Apaçiktır: Sosyalist çağdaş uygarlık inkılâpçıdır, devrimcidir.

“Ordu muhtırası: ‘Atatürkçü bir görüşle’ ‘İnkılâp Kanunlarını’ benimsediğine göre, dökülen, çöken tekeli kapitalist çağdaş uygarlığı peşin peşin reddetmiş olmalıdır. Mantık bunu gerektirir.”⁽³¹⁾

Gerçekten de son derece “orijinal”, ama aynı zamanda tuhaf ve gerici bir mantık!

Son olarak şunu söyleyeyim. Burada Kıvılcımlı’nın bir kez daha Türk ordusunun, kapitalist ya da sosyalist sistemlerden birini *benimseme ya da seçme özgürlüğüne* sahip olduğu varsayımından hareket etmesinin ve dolayısıyla tarihsel determinizmi yadsıması ve onun yerine voluntarizm ve subjektivizmi geçirmesinin yeni bir örneğini görüyoruz.